

[Kim Behnke]

elværkerne med de store, seriøse, solide enheder træde til og betale merudgiften, præcis på samme måde som vi for en 10 dage siden havde det med vindmøllerne. De kan heller ikke klare sig; altså skal de have særlige vilkår.

Fremskridtspartiets og min holdning til dette forslag er fuldstændig parallel med den holdning, vi havde til vindmøllerne og deres tilslutning. Vi holder med forbrugerne, og det er i forbrugernes interesse at få en elregning, der er så lille som muligt, og da dette forslags vedtagelse betyder, at elregningen bliver større, er konsekvensen ganske enkelt, at vi stemmer nej til dette forslag.

Det er jo ganske underligt, at blot fordi man ikke vil lytte til de saglige argumenter, der bliver fremført, når man igangsætter nogle aktiviteter, så bliver de sat i værk, og siden skal vi rage kastanjerne ud med et forslag som dette her og med vindmølleforslaget for 10 dage siden.

Vi mener, at elværkerne skal have en langt større grad af frihed til selv at disponere, end de har i dag. Det er kendt, at vi mener det. Det betyder også, at man ikke skal bruge den slags – ja, ordet mafiametoder er nok lidt for stærkt, så det skal jeg ikke anvende – metoder, der består i at give elværkerne et tilbud, de ikke kan afslå, nemlig ved at true dem med, at enten indvilliger de i at indgå disse aftaler, eller også skal man nok klare det ad lovgivningens vej.

Den form for energipolitik bryder vi os ikke om. Vi mener, det er i alle landets borgeres interesse og i landets økonomiske interesse, at vi i stedet har en elværkssektor, der er så optimal, så billig og så velfungerende som muligt. Dette lovforslag er med til at ødelægge det billede. Derfor indstiller vi det som sagt til forkastelse.

Duetoft (CD):

Jeg kan sige, at vi vil behandle lovforslaget positivt i udvalget.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det Radikale Venstre kan støtte lovforslaget.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan fortsætte de korte bemærkninger: Vi tilslutter os lovforslaget.

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

En lige så kort bemærkning: Tak!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Det Enerkipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om elforsyning.

Af Poul Nielson (S) og Duetoft (CD) m.fl. (Fremsat 26/3 92).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Dette beslutningsforslag fra Socialdemokratiet og CD har til formål at skabe en klar hjemmel til, at de danske elværker kan engagere sig i etablering og drift af kraftvarmeværker i udlandet, bl.a. i Østeuropa, herunder at der skal være en risiko- og garantiforpligtelse på op til en milliard kroner.

Regeringen er enig i, at de danske elværkers store knowhow med hensyn til kraftvarme, vedvarende energi, røgrenning m.v. med fordel vil kunne udnyttes i det gigantiske oprydningsarbejde, der foregår i Øst- og Centraleuropa efter kommunismens fallit. Det kan gøres på mange måder, det kan gøres ved at stille knowhow til rådighed, det kan gøres ved investeringer, og det kan gøres ved at sælge strøm, indtil man kommer op derved.

Men nogle af mulighederne foreligger allerede til en vis grad i dag. Et eksempel er Danish Power Consult, som er engageret i rådgivning og projektering i udlandet, og også i den gældende elforsyningslov er der allerede visse muligheder for, at elværkerne går ind i projek-

[Energiministeren]

ter af denne karakter. Det er klart, at aktiviteter skal holdes inden for lovgivningens rammer.

Men der er én afgørende forudsætning bag regeringens indstilling til disse sager, og det er, at den økonomiske risiko ved disse projekter ikke må lægges over på den helt forsvarsløse elforbruger. Der er to principielle spørgsmål, jeg gerne vil berøre her:

For det første lægges der i forslaget op til, at vi som sagt skal give elselskaberne mulighed for decideret at opføre og drive værker i udlandet og vel at mærke, som jeg nævnte det i begyndelsen, med en garanti på op til en milliard kroner. Dette forslag berører nogle helt principielle spørgsmål på elområdet og ikke mindst, hvorledes vi skal afgrænse og definere konsekvenserne for de enkelte forbrugere i forbindelse med elværkernes engagement i erhvervsaktiviteter i udlandet.

Der er selvfølgelig nogle projekter, der kan være gode, og der er også nogle, der kan blive en økonomisk succes, men det er klart, at problemerne opstår dér, hvor projekter, der virker som en økonomisk succes, ikke bliver det alligevel og der så kun er ét sted at sende regningen hen, nemlig til en elforbruger, der ikke kan vælge et andet elselskab og heller ikke, ligesom når det gælder en politiker, kan vælte politikeren bagefter. Der er desværre set nogle eksempler på dette også i den danske energisektor, som jeg synes vi skal analysere i forbindelse med denne diskussion.

Et andet hovedproblem er spørgsmålet om allerede på nuværende tidspunkt at tage stilling til, hvorledes energisektoren i Danmark skal investere i disse lande, når vi – som der også bemærkes i forslaget – er på vej til at lave nogle nye ordninger inden for EF, hvor der gerne skulle komme både nogle fælles muligheder og nogle fælles regler for aktiviteter inden for energiområdet.

Vi drøfter på EF-plan et forslag til direktiv om det, og udviklingen vil selvfølgelig gå i retning af, at hele energiområdet vil blive indrettet på mere markedsretlige vilkår. Når den tid kommer, skal vi selvfølgelig også indrette vores energiforsyning i overensstemmelse med dette, men i den mellemliggende fase, hvor vi befinder os nu, er det stadig ganske uklart, hvordan vilkårene i tredjepartsadgangsdirektivet vil tage sig ud, og derfor er det efter vores

mening utrolig vigtigt, at vi ikke nu tager stilling til, hvorledes nogle projekter skal se ud, som oven i købet kan indebære en risiko for elforbrugerne, og som siden hen ikke stemmer med de EF-regler, vi måtte vedtage i løbet af forhåbentlig rimelig få måneder. Disse spørgsmål mener jeg helt bestemt bør afklares, inden vi lægger os fast på en ny model.

Derfor er regeringens af den opfattelse, at et initiativ af den karakter, som forslaget vedrører, kræver en meget grundig drøftelse og en meget grundig analyse af specielt de to hovedproblemer, jeg har anført. Vi må ganske enkelt sikre os, at det ikke bliver den danske forbruger, der kommer til at betale regningen, og også, at den danske elsektor fra starten bliver indrettet efter de EF-krav, der er. Men jeg vil gerne præcisere, at regeringen naturligvis er parat til at deltage i en positiv og grundig drøftelse af, hvorledes elforsyningens og elinvesteringernes vilkår vil være også i fremtiden.

Per Tørsbøl (KF):

Umiddelbart ser dette forslag jo lidt tilforladeligt ud set med konservative øjne. Der er jo ekspansion, der er muligvis også arbejdspladser, og der er en hel masse ting, som vi går ind for, i dette forslag. Men ligesom ministeren nærer vi altså også lidt betænkelighed ved forslaget.

Vi er bange for, at forbrugeren i den sidste ende kan komme til at betale det gilde, der kan blive, hvis nogle af de investeringer i udlandet slår fejl – en milliard kroner er jo ikke småpenge. Principielt må det vel egentlig være sådan, at hvis man vil lave den slags ting, kunne man starte herhjemme.

Vi har lige for nylig vedtaget, at der skal gives tilladelse til opførelse af 2 værker i Jylland, og det betyder, at disse to værker i givet fald vil kunne eksportere el.

Noget andet er, at det vil give arbejdspladser, hvis man lader det ske herhjemme. Jeg er ikke sikker på, at etablering i udlandet vil medføre danske arbejdspladser. Derfor kan det undre mig en lille smule, at en mand, som jeg anser for at være rimeligt fornuftig – som det hedder på jysk, har jeg lært – som hr. Duetoft tilsyneladende er meget begejstret for et forslag af denne art.

Vi synes, det er udmærket at diskutere den slags spørgsmål, men vi synes også, vi har et

[Per Tærsebøl]

ansvar over for forbrugeren, og forbrugeren kan altså blive sorteper i denne forbindelse, og den måde, man kan blive sorteper på, er som sagt, at der kun er én til at betale, hvis investeringerne slår fejl, og det er forbrugeren.

Hvis det derimod var sådan, at det var private selskaber, således at det kun var dem, der havde investeret i disse selskaber, der eventuelt skulle tage et tab, var det noget helt andet. Jeg synes, det er lidt morsomt, når man diskuterer denne sag og ser, hvem forslagsstillerne er, at tænke på, hvor mange gange der fra denne talerstol er løftet pegefingre over for det danske erhvervsliv, når nogle store selskaber gik nedenunder og hjem. Det synes vi da alle sammen er frygteligt, for så mister vi arbejdspladser og den slags. Der er bare én ting, man skal huske på, og det er, at de mennesker, der har investeret i de private selskaber, ved, hvad de går ind til – forhåbentlig i hvert fald – men det ved elforbrugerne ikke. De ved f.eks. ikke, hvem det er, der sidder og styrer de selskaber. Det kan være hr. Duetoft eller hr. Kim Behnke, og det kan sågar også være mig – det ville højst sandsynligt være bedst, hvis det var mig! Det kan man altså ikke være helt sikker på, og derfor finder vi fra konservativ side, at det er en knap så god idé, der her er tale om. Vi vil meget gerne være med til at diskutere forslaget, men det er ikke sådan, at vi ligefrem er begejstrede for forslaget.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg ved ikke rigtig, om slutningen af hr. Per Tærsebøls tale var et tilbud om et ben til mig. Hvis det er det, vil jeg da overveje det. Men jeg må i øvrigt sige, at jeg aldrig har været i koret af dem, om hvem der blev sagt, at det normalt er os forslagsstillere, der har løftede pegefingre over for virksomheder, der går nedenunder og hjem. Det tror jeg aldrig jeg har gjort, og det tror jeg faktisk aldrig CD har gjort. Vi har konstateret, at det, at en virksomhed går nedenunder og hjem, er en del af det kapitalistiske system, og derfor synes jeg, det var en lidt målplaceret bemærkning om forslagsstillerne, der kom i en ellers udmærket ordførertale, selv om konklusionen var forkert.

(Kort bemærkning).

Per Tærsebøl (KF):

Jeg beklager selvfølgelig, hvis jeg er kommet til at sige noget forkert; men i min korte tid herinde i Folketinget – og det er jo noget med 1½ år – er en af dem, jeg har set flest gange heroppe på talerstolen, hr. Duetoft, og derfor troede jeg, at han nok havde sagt noget i retning af det, jeg sagde før. Men hvis det ikke er tilfældet, må hr. Duetoft meget undskyldes.

Peter Hansen-Nord (V):

Som det er sagt tidligere, er det, vi skal diskutere nu, beslutningsforslag nr. B 81 om ændring af lov om elforsyning, som er fremsat af Socialdemokratiet og Centrum-Demokraterne.

Jeg kan sige, at Venstre er positivt over for de tanker, der danner grundlag for forslaget til folketingsbeslutning. Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at de danske elværker besidder endog meget stor viden med hensyn til kraftvarme, vedvarende energi og forskellige former for miljøforbedrende tiltag, f.eks. røgrønsning m.m.

Venstre er ligeledes klar over, at den danske knowhow kan være et vigtigt kort i spillet om at få gjort Østeuropa renere. Denne opgave er en opgave af format, og vi ved, at danske virksomheder i dag er modne til at løse denne opgave til topkarakter.

For Danmarks vedkommende er det vigtigt, at vi bidrager til et bedre fælles miljø både for os selv og så sandelig også for vore naboer, og vi må i den forbindelse ikke glemme den nationale økonomiske betydning, en eventuel eksport af energiknowhow kan have på den danske økonomi.

Men det, som vi i Venstre er skeptiske over for i forbindelse med beslutningsforslaget, er de enkelte elforbrugeres andel i eventuelle kommende projekter i udlandet. Venstre må advare stærkt imod, at man projekterer kraftværker m.v. i udlandet og i tilfælde af økonomiske fiaskoer blot sender regningen videre til de i forvejen stavnsbundne elforbrugere.

I sin enkelhed går Venstres kritik af beslutningsforslaget altså ud på, at der er en risiko for, at staten gennem sin støtte til elværkers etablering i udlandet spiller hasard med almindelige elforbrugeres penge, idet der vist ikke er tvivl om, at en eventuel regning grundet på manglende succes på de europæiske markeder i sidste ende må betales enten af elforbrugere eller i værste fald af landets skatteydere.

[Peter Hansen-Nord]

Derfor må vi i Venstre opfordre til, at det bliver afgrænsede selskabsdannelse, hvor elværkerne kan gå ind som parthavere og som deres del af betalingen simpelt hen yde deres knowhow, men ikke spille hasard med elforbrugernes penge.

Til sidst vil jeg gerne fremhæve Venstres almindelige holdning til disse mere eller mindre offentlige projekter. Venstre har den holdning, at hvad der kan gøres inden for den private sektor, alt andet lige skal foretages her, idet vi er overbeviste om, at den ressourceallokering, private virksomheder anser for optimal, oftest er den mest optimale også for det danske samfund.

Holger K. Nielsen (SF):

Da vores ordfører i denne sag, hr. Riishøj, ikke kan være til stede, skal jeg på SF's vegne give udtryk for en positiv holdning til dette beslutningsforslag. Vi mener, det er en fornuftig målsætning og fornuftigt, at man giver disse muligheder for at komme til udlandet. Vi kunne godt tænke os, at det måske blev præciseret lidt kraftigere, at der også bør sættes på vedvarende energi og aktiviteter, som mere målrettet har økologisk sigte. Men i hvert fald er vi positive over for dette forslag.

Kim Behnke (FP):

Det forslag, vi har til behandling nu, går i al sin enkelthed ud på, at danske elforbrugere skal tabe 1 mia. kr., og det er vi ikke tilhængere af.

Lad mig i øvrigt indledningsvis også udtale undren over, at det kunne blive en positiv tilkendegivelse, når det nu netop er hr. Holger K. Nielsen, der er ordfører for SF. Jeg skal minde hr. Holger K. Nielsen om, at der har været et parallelt område, nemlig realkredit, hvor realkreditinstitutioner skulle ud at eksperimentere med at bygge hoteller og alt muligt rundt omkring i verden. Og da regningen kom, fordi de pågældende projekter blev fiaskoer, var det lånere, almindelige danske borgere, der ikke kunne slippe for at få et ekstra girokort med posten som følge af de fejlslagne økonomiske projekter.

Parallellen er der, og jeg håber, hr. Holger K. Nielsen netop på baggrund af den parallel vil ændre SF's holdning til det foreliggende forslag, for det er jo det samme, der kommer til

at ske. Den milliard kroner er allerede på forhånd tabt. Projekterne vil blive den ene fiasko efter den anden, når man et eller andet sted i Østeuropa skal til at spille Karl Smart. Og den regning resulterer i, at de danske elforbrugere enten får et ekstra girokort eller får opkrævnningen på næste elregning, for denne milliard kroner skal fordeles. Og det er vi som sagt modstandere af.

Hvis der havde været et punkt 2 i forslaget, der hed, at forslagsstillerne også ville foreslå, at de danske elværker mistede deres monopol, og at forbrugerne fik frihed til selv at vælge, hvorfra man ønskede at få leveret el, så var sagen en ganske anden, og så skulle elværkerne have lov til at købe og sælge og bygge og regere overalt i verden, alt hvad de overhovedet ville, hvis jeg som forbruger, når regningen kom, kunne sige: Hallo – så ønsker jeg en ny leverandør. Men det kan jeg ikke. Den ledning, der kommer ind hos mig i min private husstand, kan jeg ikke bede om at få ført til et andet elværk. Jeg har kun én elleverandør, og jeg har ingen valgmulighed. Derfor bliver jeg altså med hr. Peter Hansen-Nords ord stavnsbundet til at skulle betale en regning for nogle projekter, jeg ingen som helst indflydelse har på.

Det er så hamrende udemokratisk og umoralsk, at jeg slet ikke forstår, at man kan komme med et sådant forslag. Hvis man ikke vil være med til at give forbrugerne den frihed, at de kan vælge en anden elleverandør, hvis elleverandøren begår dumheder – det kan jeg selvfølgelig godt forstå at Socialdemokratiet ikke vil være med til, for det ligger jo i den socialdemokratiske ideologi, at hvad folketingsmedlemmer og politikere ved bedst, skal alle mennesker have; ikke noget med at have nogen valgfrihed, så kan man jo ikke rigtig styre tingene – hvorfor så ikke lade de elværker ligge i Danmark? Nå nej, fordi vi ikke vil have de dér store klodser liggende her i Danmark – stil dem et andet sted! Det er nøjagtig den samme holdning som den, man har haft til atomkraften her i Danmark. Vi har indført atomkraft i Danmark – og hurra for det! – men værket skulle helst ikke ligge på dansk jord, så det ligger i Barsebäck, og så køber vi en masse billig strøm derovre.

Vi vil også gerne have produceret og solgt noget strøm til Østlandene, men vi vil ikke ha-

[Kim Behnke]

ve de dér grimme værker liggende i Danmark. Nej, lad dem bare selv få dem. Det er hamrende umoralsk. Lad da værkerne blive bygget i Danmark, lad danske murere og elektrikere, og hvad der ellers skal til, bygge værkerne. Lad os producere strømmen, lad os lægge et kabel over til dem og så sælge strømmen, så har vi en varig salgsartikel. Det ville der være perspektiver i. Havde der været et forslag om det, havde min ordførertale været ét ord: Hurra! Men det er ikke tilfældet; derfor bliver mit ord et andet, nemlig nej.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når hr. Kim Behnke inddrager realkreditte-ten i denne diskussion om energipolitik, må jeg lige sige til hr. Kim Behnke, at det er korrekt, at der var et samarbejde mellem undertegnede og en af hr. Kim Behnkes partifæller omkring den sag. Men samarbejde behøver jo ikke at være samarbejde på alle områder. Jeg kan oplyse hr. Kim Behnke om, at et af de områder, hvor jeg var uenig med hr. Kim Behnkes partifælle, faktisk var med hensyn til mulighederne for at gå til udlandet.

Jeg mener, det er ganske fornuftigt, at danske virksomheder kan tage til udlandet og bygge dér, og at det kan være fornuftigt, at man kan få det finansieret gennem realkreditlån. Der var altså et område, hvor vi var ganske uenige. Tilsvarende mener jeg også, det er fornuftigt, at man kan bruge den knowhow i udlandet, som vi har inden for elsektoren i Danmark, især hvis det bliver på områder vedrørende vedvarende energi; så synes vi, det er overordentlig fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Ingrid Rasmussen (S):

Jeg vil ikke svinge mig op i de højder, som hr. Kim Behnke brugte, men jeg er meget uforstående over for hr. Kim Behnkes kommentar til ordførerbemærkningerne vedrørende lovforslag nr. L 258, nemlig at elværkerne skulle have en langt større frihedsgrad, end de har i dag.

Vi prøver her at lægge op til, at elværkerne får nogle muligheder, som kan give dem en frihedsgrad til at kunne eksportere deres know-how. Det burde da kunne få hr. Kim Behnke til

at være lidt positiv over for dette forslag – frem for de meget negative og store ord, vi har hørt.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Ganske kort til hr. Holger K. Nielsen. Det var ikke for at gøre det til en realkreditdebat; det var blot de ganske fornuftige og saglige argumenter, SF har haft for at varetage lånernes, brugernes, interesser på realkreditområdet. Jeg havde håbet, at de samme saglige, fornuftige argumenter også gjorde sig gældende i forhold til elforbrugerne, men jeg kan forstå, at det ikke er tilfældet. Fair nok.

Fru Ingrid Rasmussen fra Socialdemokratiet kan ikke forstå, hvordan Fremskridtspartiet på den ene side gerne vil have langt større frihed til elværkerne og på den anden side ikke vil være med til at lade dem brænde 1 mia. kr. af i udlandet. Den frihed, vi ønsker, er en frihed, der handler om at forbedre forholdene for de danske elforbrugere, men der er ingen som helst forbedringer for de danske elforbrugere i at skulle konstatere, at 1 mia. kr. skal fordeles over girokortene. Det er forskellen.

Men den langt større frihed kunne også være større frihed til at konkurrere om kundernes gunst på det interne danske marked, og at jeg som elforbruger havde flere leverandører, der tilbød at levere strøm til mig. Ledningerne ligger der, så rent teknisk kan det godt lade sig gøre, at jeg selv bestemmer, hvor jeg vil købe strømmen. Den mulighed eksisterer allerede i dag. Det er også en af de frihedsgrader, vi kunne tænke os at elværkerne fik, således at jeg som kunde havde flere leverandørmuligheder, på samme måde som når jeg køber andre forbrugsgoder end strøm, hvor jeg jo har flere forskellige leverandørmuligheder. Hvis varerne er dårlige eller for dyre i den ene butik, kan jeg gå til en anden butik. Det kan jeg ikke, når det gælder lige præcis strøm. I det hele taget har jeg ikke den forbrugsmulighed på mange af energiområderne. Jeg har ikke mulighed for at sende det signal til leverandørerne, at de begår noget forkert. Og hvis de begår noget forkert i udlandet, har jeg ingen anden mulighed end at konstatere, at hvis ikke jeg betaler det girokort, der kommer, bliver jeg – oven i købet med armene på ryggen – sat i fængsel. Det er de forbrugsmuligheder, jeg har, og det er forkert at påtvinge folk den ekstraregning.

Duetoft (CD):

Desværre har det været en bemærkelsesværdig debat, selv om der tegner sig et flertal for forslaget, hvad jeg går ud fra at fru Ingrid Rasmussen senere konstaterer.

Det har været en bemærkelsesværdig debat, fordi det sørgeligt afslører, at al sniksnakken om hjælp til Østeuropa overhovedet ikke betyder noget for en lang række partier i dette Folketing. De holder den ene store tale efter den anden om, at nu skal vi hjælpe Østeuropa, nu skal vi rydde op efter det kommunistiske system og nu skal vi det ene og det andet. Og så drukner man en debat i en gang ideologisk sniksnak, som vi sjældent har set mage til herinde.

For det er jo det, det drejer sig om hos både energiministeren, hr. Kim Behnke, Venstre og De Konservative. Det, de i virkeligheden er imod her, er den grundlæggende tanke, at halvoffentlige eller offentlige selskaber skal have lov til at gå ind i investeringer. Det er det opgør, man tager her. Man kalder det noget andet og pakker det lidt ind, men realiteten er, at modstanden bygger på, at privat er godt og halv- eller heloffentligt er dårligt. Jeg synes, det er trist, at Østdebatten, når det drejer sig om at foretage konkrete skridt, skal drukne i de ideologiske faner. Jeg troede, vi var kommet væk fra det.

Efter CD's opfattelse kan snak alene ikke klare de voldsomme problemer, som er skabt i Østeuropa af et samfundssystem, som vi har bekæmpet med næb og kløer siden vores start. Vi er nødt til at gøre noget for at hjælpe både dem og dermed også os selv. Et af de områder, hvor vi netop har ekspertise, netop har kraft, hvor vi har viden og muligheder, er energiområdet. Og så forstår jeg ikke, at man kan komme ud i en diskussion som den, vi har i dag.

Så hedder det sig, at det giver risiko for forbrugeren. Ja, det kan det da godt gøre. Men omvendt må jeg sige, at der er ikke nogen, der har sagt, at den hjælp, vi skal give til Østeuropa, skal være gratis. Det kan godt være, vi er nødt til at tænke nyt for at hjælpe i så stor en målestok, som det drejer sig om. Det kan også godt være, at vi er nødt til at lave nogle projekter og nogle muligheder, som er anderledes end det, vi tidligere har lavet.

Flere ordførere, bl.a. hr. Per Tærsebøl, har været inde på, at elproduktionen burde være

her. Jeg kunne forstå, at hr. Kim Behnke ville elske at gøre hele Danmark til hele verdens store kraftværk; det er åbenbart det, der skal være vores opgave i fremtidens verden. Jeg må sige, at jeg finder det aldeles ulogisk. Vi hjælper ikke Østeuropa for at skaffe arbejdspladser i Danmark. Vi hjælper Østeuropa for at opbygge en infrastruktur i Østeuropa, der kan være med til at løfte det ud af de problemer, det har. Jeg kan ikke se det umoralske i, at man kommer ind på det i denne diskussion.

Hr. Kim Behnke sagde, at det var umoralsk, at vi ikke ville have kraftværkerne i Danmark, at vi ville have dem derover, hvor vi ikke kan se dem. Jeg synes stadig væk, det er rimeligt at lægge kraftværkerne i nærheden af de områder, hvor kraften faktisk skal bruges.

Jeg tror, at de ordførere, der i dag har brugt så mange kræfter på ideologien, tager fejl af én væsentlig ting: Jeg tror, at man undervurderer elværkerne voldsomt. Jeg tror, at man undervurderer elværkernes forretningsduelighed voldsomt. Det oser jo af mistillid til elværksfolkene, det, der bliver sagt her i dag. Hr. Kim Behnke sagde direkte, at den milliard er spildt. Det tror jeg ikke. Jeg tror, at vore elværksfolk er så dygtige forretningsfolk, at de godt kan klare det.

Men jeg må have lov til at spørge hr. Kim Behnke: Hvis nu hr. Kim Behnke har ret, hvordan i alverden hænger det så sammen med en tanke om privatisering? Hvordan skulle man få den opgave i Østeuropa privatiseret og udført af private, hvis det er så dårligt, at det vil give underskud? Så er der slet ingen, der vil gøre det, og den situation kan vi vel ikke komme i? Så var det her jo den eneste mulighed. Jeg forstår ikke, hvordan disse ting kan hænge sammen.

Jeg tror, at alternativet til dette er, at vores indsats i Østeuropa og det gamle Sovjetunionen bliver ringe. Den bliver ineffektiv, og det vil blive en masse fine ord, som vi i praksis ikke får noget ud af overhovedet.

Jeg vil slutte med at glæde mig over, at ministeren giver tilsagn om grundige drøftelser. I modsætning til Venstres og De Konservatives ordfører synes jeg, at det var en positiv melding fra ministeren i den forstand, at ministerens tale ikke ligefrem lagde op til den konklusion, ministeren havde. Men jeg har så i dag valgt at lade være med at lytte til ministerens

[Duetoft]

argumenter og til gengæld lytte til ministerens konklusion. Det er to vidt forskellige ting, og jeg kan bedre lide den sidste, end jeg kunne lide de første.

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Det, der kalder mig herop, er, at hr. Duetoft begyndte at føre debatten over til at blive en Østdebat. Vi har læst bemærkningerne, og jeg har også kommenteret dem ganske positivt, men forslagets udformning er ikke et forslag til opførelse af kraftværker i Østlandene. Det er et generelt forslag til etablering og drift af kraftvarmeværker m.v. i udlandet. Dermed er debatten væsentlig bredere, og det er derfor ikke særlig venligt at begynde at klandre os for ikke at ville lave en Øststøtte eller diskutere, hvorledes vi kan hjælpe med energiforsyningen i Østlandene. Dette er en helt anden debat.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Det er hr. Duetofts indlæg, der bringer mig herop. Jeg ved ikke, om hr. Duetoft har misforstået noget vedrørende beslutningsforslaget. Jeg har forstået det anderledes. Hvis hr. Duetoft hørte min tale, ville hr. Duetoft også have bemærket, at jeg havde meget stor tillid til elværkernes dygtighed.

Det, vi taler om her, er, hvis penge der skal stilles som sikkerhed for de initiativer, som man ønsker at gå i gang med i Østlandene. Jeg må sige til hr. Duetoft, at i det virkelige liv er det sådan, at hvis man har nogle gode værker, man gerne vil lave, hvor man har en god know-how, hvor alle kan se, at det er en god forretning, så er det normalt ikke noget stort problem at skaffe midlerne fra andre, der ønsker at løbe en risiko. Det er faktisk det, vi opfordrer til: at elværkerne indgår i selskabsdannelse med dem, der laver røggasrensning, dem, der laver kraftværker. Elværkernes del af betalingen kunne jo være deres viden og knowhow, bl.a. med hensyn til at planlægge og drive sådanne værker. Det er faktisk dér, om jeg så må sige, grænsen er, hr. Duetoft. Jeg mener, vi skal have vandtætte skotter ned i denne her pengekasse.

Formanden:

Hr. Kim Behnke har ordet for en kort be-

mærkning. Jeg noterer dem i den rækkefølge, meldingerne kommer.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Duetoft brugte en del af sit indlæg til at tale om Østhjælp og sagde: Det vil koste. Ja, men det var lige præcis det, der var mit forbehold over for forslaget, at det vil komme til at koste, det her. Så burde hr. Duetoft som den forhåbentlig ærlige politiker, hr. Duetoft er, sige til den danske befolkning: Kære venner, jeg har tænkt mig, at vi skal bruge nogle penge til at hjælpe Østeuropa, og I får derfor en højere skattebillet!

Men det gør hr. Duetoft ikke. Nej, hr. Duetoft prøver her en torsdag formiddag kort før påske at få et forslag igennem, som går ud på, at når det går galt og elregningen kommer, er der ikke en eneste af forbrugerne, der tænker på, at det er hr. Duetofts Østhjælp, som de kommer til at betale for nu. Nej, så klager man i stedet til bestyrelsen for det lokale elforsyningsselskab, som reelt ikke har noget som helst at gøre med hr. Duetofts Østhjælp.

Hr. Duetoft bør være ærlig og sige det, som det er, nemlig at hr. Duetoft ønsker, at der skal flås nogle penge op af lommen på den danske befolkning for at blive brugt i Østeuropa. Men lad være med at snige det ind over en elregning.

Hr. Duetoft siger, at når jeg forudser, at denne milliard vil være tabt, må det være det samme som, at jeg mener, at så kan ingen privatøkonomiske projekter i Østeuropa lade sig gøre. Jo. Men forskellen på elværker og private firmaer er, at et elværk ikke er noget privat firma, et elværk er et non profit-selskab styret af politikere. Og hvis det går galt, skal de politikere ikke dykke i egen lomme og udrede de økonomiske skader, hvorimod hvis et privat firma, f.eks. Dansk Supermarked, taber på de Nettobutikker, det har bygget i Østeuropa, så er det ikke mig som skatteyder, så er det ikke mig som elkunde, der skal betale for det, nej, så er det de private selskaber, der står bag, der må bære tabet. Det er forskellen på halvoffentlige og private selskaber, hr. Duetoft.

Formanden:

For god ordens skyld skal jeg sige, at det er formanden, der fastsætter dagsordenen og altså har lagt debatten i dag, og ikke hr. Duetoft.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg må som andre ordførere opponere mod, at hr. Duetoft begynder at inddrage Østlandene i debatten.

I Kristeligt Folkeparti er vi meget interesserede i at hjælpe, alt det vi kan, i Østeuropa. Selv om vi er skeptiske over for forslaget, hvor vi godt forstår intentionerne og er enige i dem, men hvor man må bede om at få noget nærmere undersøgt, før man kan gå ind i debatten, så synes jeg nok, at man lægger lidt vel stærkt ud og nærmest beskylder andre for ikke at ville være med til at støtte Østeuropa.

Der er jo nogle problemer i det forslag, og det er vi villige til at drøfte også fra Kristeligt Folkepartis side. Vi er også villige til at hjælpe Østeuropa, men det er ikke sikkert, at det præcis skal være på den måde, som er fremlagt her.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg kan leve med, at hr. Kim Behnke anfægter min ærlighed. Jeg er godt tilfreds med, at jeg andre steder møder folk, der betragter mig som et ærligt menneske.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Kim Behnke, at jeg stadig væk synes, at det sidste indlæg oser af mistillid til elværkerne, og jeg forstår ikke, hvor hr. Kim Behnke har den fra.

Til hr. Peter Hansen-Nord må jeg sige, at jeg stadig væk ikke forstår, at privatisering af det her skulle være så ideelt. Hvorfor i alverden skal man i elværkerne tvinges til at uddele noget viden og ekspertise, man selv har samlet sammen, til nogle private, for at få et projekt til at køre, i stedet for selv at kunne udnytte noget af det. Hvad er visdommen i det? Det er selvfølgelig den ideologiske fane om, at privat er godt og det andet er skidt. Men bortset fra den, hvad er så egentlig den gode ting i det? Jeg forstår det ikke.

Til energiministeren vil jeg sige, at ministeren kan da ikke være i tvivl om, at det er Østeuropa, det her drejer sig om. Det står i bemærkningerne, og der er blevet talt om det hele tiden. Naturligvis laver man ikke et forslag, der kun handler om det, men det er sigtet med forslaget.

Men jeg vil godt bede ministeren svare mig på ét spørgsmål. Hvis forslaget nu havde været lavet sådan, at der i stedet for »udlandet« stod »Østeuropa«, ville ministeren så have holdt en tale, der var modsat den, ministeren holdt i dag? Jeg har på intet tidspunkt hørt ministeren sige: Det her forslag kan vi ikke leve med, for det er en generel tilladelse; vi kunne have levet med det, hvis det var til Østeuropa. Det har jeg ikke hørt. Jeg har hørt ministeren sige: Vi kan ikke leve med det, for det skal være privat og det skal det ene og det andet. Jeg har ikke hørt ministeren sige: Hvis det var begrænset til Østeuropa, var det godt. Hvis jeg har misforstået ministeren, vil jeg bede ministeren bekræfte, at denne opdeling faktisk ville kunne gøre, at regeringen ville være positiv over for det.

Vores hovedmål er at forsøge at hjælpe i Østeuropa, hvor der er problemer. Og hvis vi kan få regeringen med til at bruge midlerne den vej igennem, vil det være godt. Men dette forslag er en del af Østdebatten.

Formanden:

Korte bemærkninger må vare indtil 2 minutter.

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Når jeg fremhævede Østeuropadebatten, var det, fordi jeg fik skudt i skoene, at vi var imod hjælp til Østlandene, fordi vi ikke støttede dette forslag.

Jeg må stadig væk fastholde, at hr. Duetoft som medforslagsstiller af dette forslag ikke har lavet det til et Østforslag, men til et generelt eksportforslag. Derfor er det i og for sig irrelevant at diskutere, hvordan vi ville have stillet os til et tænkt forslag, som ikke er fremsat.

Når det drejer sig om indvendingerne og regeringens holdning til forslaget, er det klart, at der er eksportmuligheder. Der er muligheder for at lave værker, der er også mulighed for at lave noget i Østlandene. Men vi har to bekymringer. Den første bekymring er, at vi endnu ikke har de regler på plads inden for EF, der gør, at strukturen bliver opdelt på en sådan måde, at vi derigennem formentlig kan løse det andet problem, nemlig de vandtætte skotter imellem elforbrugernes penge og disse projekter. Det er de skotter, vi er bekymrede for. Der er ikke i mit indlæg nogen som helst bekymring for så vidt angår evnen til at lave et el-

[Energiministeren]

værk. Det har vore elværksfolk vist at de kan. Det er ikke den bekymring, vi har.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Når hr. Duetoft siger, at elværkerne løfter de opgaver udmærket, må jeg gentage over for hr. Duetoft – og det har jeg også tidligere sagt – at det er jeg meget enig i. Vi må også dele op, hvem der kan hvad. For mig at se er elselskabernes primære funktion planlægning, det er drift, det er driftserfaring, det er styring.

Man kan ikke umiddelbart sige, at elværkerne selv har lavet kedeludvikling. Det er ikke elværkerne selv, der oprindeligt har været rådgivere. Der har vi en række udmærkede danske selskaber, og det er i og for sig dem, jeg opfordrer til at gå sammen i nogle selskabskonstruktioner, men uden at elselskaberne selv stiller garantier i forbrugernes penge.

Som sagt: Hvis man har det rigtige projekt, er der mange, der gerne vil investere; der er penge nok i samfundet. Hvis projektet er rigtigt, er fremskaffelsen af penge ikke det store problem. Derfor kan vi være lidt nervøse for, at man absolut vil råde over 1 mia. kr. af forbrugernes penge, for det kunne indicere, at man måske går ud i nogle projekter, som er knap så sikre. Jeg mener, man skal holde sig til det, man er dygtig til, og det kan man gøre med sådanne selskabskonstruktioner.

Jeg tror egentlig dybest set, at hr. Duetoft er meget enig med mig.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det er jeg nu ikke så sikker på.

Men jeg vil godt til ministeren sige, at jeg kan konstatere, at en tilladelse til investering fra elværkernes side i Østeuropa ikke er en del af det verdensbillede, som regeringen har i forbindelse med Østhjælpen. Og dermed må jeg konstatere, at der er ideologiske hæmninger for, hvor effektiv vi kan gøre vores Østhjælp fra dansk side. Det var det, jeg beklagede i mit første indlæg, og den beklagelse fastholder jeg på trods af ministerens forsøg på at snakke udenom.

Bilgrav-Nielsen (RV):

I Det Radikale Venstre kan vi støtte ideen

om at åbne for, at elværkerne kan deltage i investeringer i kraftværker i udlandet, og i vores forestillingsverden er det først og fremmest i Østeuropa. Det gør vi, fordi vi mener, der er langt mere perspektiv, langt mere miljøeffekt, langt mere dansk beskæftigelseseffekt i, at danske elværker – sammen med andre danske investorer og udenlandske investorer – og danske producenter af højteknologisk udstyr til kraftvarmeproduktion går sammen – og går ud sammen. Det er der meget mere beskæftigelse i, end at vi i Danmark opfører kraftværker i overskud med det formål at eksportere el. Det er baggrunden for vores positive holdning til beslutningsforslaget.

For at kunne være med ønsker vi, at forslagsstillerne er lydhøre over for et radikalt ønske om, at vi, samtidig med at vi gennem en ændring af elforsyningsloven åbner for dette her, også bør gøre det klart i elforsyningsloven, at elværkerne må deltage i tredjepartsfinansiering, gå ind med kapital og være med til at få nedbragt det danske elforbrug. Der er nogle kæmpeopgaver at løse, og det har vist sig her i det sjællandske område, at elværkernes deltagelse i sådanne projekter giver meget store besparelseseffekter.

Ingrid Rasmussen (S):

Uanset de ideologiske forskelle, som tydeligt er kommet til udtryk i denne debat, er der altså nu gode muligheder for en eksportmæssig udnyttelse af dansk energiknowhow på kraftvarmeområdet. Og fra dansk side er vi placeret i front med hensyn til at udnytte energiresourcer på en god og effektiv måde.

Der har været talt meget om Østlandene, men dette oplæg giver også mulighed for eksport til f.eks. Fjernøsten eller andre steder i Europa – det kunne være Grækenland – hvor vi kunne have eksportmuligheder inden for energiproduktionsområdet.

Der har været usikkerhed om Elsams og Elkrafts formelle muligheder for at få projekterne til at køre, og det er det, vi har ønsket at få lovhjælp for. Vi har den opfattelse, at Elsam og Elkraft med deres store viden og muligheder inden for teknologi, som de har gjort det godt med i de forløbne år, skal have mulighed for at komme på banen, så de danske erfaringer med vindmølleparker, renovering af kraftværker og avanceret rensning af røggasser vil

[Ingrid Rasmussen]

kunne danne grundlag for aktiviteter i udlandet.

Vi mener også, at der på de områder skal produceres energi og varme tættest muligt på forbrugeren, altså at man eksporterer den viden, man har, og det kunne være til det tidligere Østeuropa. Det kunne også være uden for Europas grænser, men så tæt på forbrugeren som muligt.

Der har været nævnt noget om vandtætte skotter i forbindelse med dette forslag. Vil ministeren ikke tro, at Elprisudvalget med sin indfaldsvinkel kunne fastlægge sådanne skotter således, at de bliver administreret for sig. Jeg kan se, at ministeren ryster på hovedet, så det mener ministeren ikke. Det er jo beklægt. Det regner vi med at man kan.

Vi ser dette beslutningsforslag som oplæg til en effektiv energianvendelse globalt set – også med aktiviteter for elbesparelser, elbesparelser i produktion, i distribution og i forbrugerledet. Det er noget af det, vi globalt set har brug for, hvis vi skal nedbringe den forurening, der sker rundt omkring os – og også tæt på os.

Hvis Danmark ikke er i front og med på ledningen, så er andre lande. Vi har set, at bl.a. USA og Canada presser på for at komme ind på markedet, og de lande har penge på lommen. Hvis vi ikke snart kommer på banen her, vil vi blive skøjtet ud.

Jeg vil gerne sige tak for de ikke kun negative bemærkninger, ministeren kom med, og det gælder tillige Venstres og De Konservatives ordførere. Jeg synes, det er godt, at ministeren er interesseret i at drøfte og analysere dette – også set i forhold til de EF-direktiver, som kommer meget snart. Derudover vil jeg sige tak til SF og Det Radikale Venstre for støtten.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg vil kort sige til fru Ingrid Rasmussen, at jeg kunne have holdt stort set den samme tale, som fru Ingrid Rasmussen holdt her. For mig er beslutningsforslaget – og det vil jeg så gentage en gang til – kun et spørgsmål om, hvordan man fremskaffer kapital, hvem der tager sikkerheden, og hvis penge man råder over. Det er den diskussion, ministeren har lagt op til, altså at vi får nogle afgrænsninger, således at vi får det her til at passe. Jeg vil blot sige, at gode projekter, rigtige projekter, normalt aldrig har

det problem at skulle skaffe penge. Det er kun dårlige projekter, der har problemer med at skaffe penge.

(Kort bemærkning).

Ingrid Rasmussen (S):

Som svar til hr. Peter Hansen-Nord vil jeg sige, at man kunne forestille sig, at nogle af de penge, der er i henlæggelsespuljerne, kunne anvendes i dette øjemed sammen med en tredjepartsfinansiering.

Jeg tror, at det er et godt projekt, når elværkerne vil være med i det, og det har jeg indtryk af at man er interesseret i. Man har på forskellig vis, bl.a. fra SEAS' område, været med i lignende tiltag på et lidt lavere niveau i Kalinogradområdet med hensyn til rådgivning om energiforbrug.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg må desværre lige starte med at skyde ned, for henlæggelsespengene er også forbrugernes penge. Finansiering via tredjepartsadgang er noget af det, der skal drøftes i udvalget. Der er måske på en eller anden facon lidt mere sammenhæng med forbrugernes egne penge, men som ministeren rigtigt nævnte i sit indlæg, er det en diskussion, som må afvente det endelige direktiv om tredjepartsadgang og de muligheder, det giver. Så det vil være for tidligt at drage det ind i debatten nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Energipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Skatteudvalget (8/4 92):

Udtræder: Jens Thoft (SF)

Nyt medl.: Lilli Gyldenkilde (SF)

Udtræder: Lilli Gyldenkilde (SF)

Nyt medl.: Gade (SF)

Udvalget for Forretningsordenen (8/4 92):

Udtræder: Gammelgaard (KF)

Nyt medl.: Grethe Fenger Møller (KF)

Udtræder: Arne Jensen (S)

Nyt medl.: Ole Espersen (S)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. april 1992 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

God påske!

Mødet hævet kl. 11.59
